N°. 101. 1853.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 15 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

VRIJDAG 29 APRIL.

NEDERLANDEN.

Door Zijne Majesteit zijn bij besluiten van den 25sten April 1853, n°. 62, 63, 65, 66, 67 en 68, benoemd:

tot officier bij de arrondissements-regtbank te Deventer, mr. *J. E. Dikkers*, thans substituut-officier bij dezelve regtbank;

tot plaatsvervanger van den kantonregter te Breda, mr. *O. D. J. Bagelaar*, advocaat aldaar;

tot regter-plaatsvervanger bij de arrondissements-regtbank te Goes, mr. *J. L. H. Libert*, advocaat en procureur aldaar;

tot officier bij de arrondissements-regtbank te Eindhoven, mr. *J. B. C. J. U. C. M. van Hugenpoth tot den Berenclaauw*, thans substituut-officier bij dezelve regtbank;

tot griffier bij het kantongeregt te Harderwijk, mr. *A. L. S. van der Boon Mesch*, advocaat te Deventer; en

tot president der arrondissements-regtbank te Sneek, mr. *G. Andreae* Pz., thans regter in dezelve regtbank.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 25sten April 1853, n°. 64, is aan mr. *B. Haga*, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend eervol ontslag uit zijne betrekking van regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Sneek.

Bij Koninklijk besluit van den 27sten April 1853, n°. 35, is aan den heer *A. A. van der Kaay*, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Doetichem, behoudens aanspraak op pensioen.

Zijne Majesteit heeft bij onderscheiden besluiten goedgevonden:

1°. den rang van adjunct-commies te verleenen aan de eerste klerken bij het Departement van Oorlog *J. M. Leydenroth*, *A. Bayly* en *J. L. Bron*;

2°. met afwijking van het bepaalde nopens het getal der eerste officieren van gezondheid der eerste klasse, en dus tijdelijk boven de formatie te benoemen, tot eersten officier van gezondheid der eerste klasse, den eersten officier van gezondheid der 2de klasse *J. F. Kerst*, belast met de leiding en het toezigt van 's Rijks Kweekschool van militaire geneeskundigen te Utrecht;

3°. te benoemen:

bij het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt:

tot officier van gezondheid der 1ste klasse den officier van gezondheid der 2de klasse *J. H. C. Basting*, van dat personeel;

bij het wapen der infanterie:

bij het 2de regement, tot 2de luitenants de sergeanten *F. A. Grubé*, *J. J. H. Popta*, *D. K. H. van den Hurk* en *E. J. B. Bol*, respectivelijk van het corps, van het instructie-bataillon van het 5de en van het 7de regement infanterie;

bij het 3de regement, tot 1sten luitenant (naar ouderdom van rang), den 2den luitenant *C. W. Raaijmakers*, van het corps;

bij het 4de regement, tot 2de luitenants de sergeanten *J. G. Strootman*, *H. La Fors* en *P. Stokbroo*, de eerstgemelde van het corps en de twee laatstgenoemden van het regement grenadiers en jagers, mitsgaders den sergeant-majoor *H. Murman*, mede van het regement grenadiers en jagers;

bij het 5de regement, tot 2den luitenant, den sergeant *J. G. H. Grooss*, van het instructie-bataillon;

bij het 6de regement, tot 2den luitenant, den sergeant *P. van Hille*, van het corps;

bij het 7de regement, tot 2den luitenant, den sergeant *C. H. J. Gaymans*, van het 3de regement infanterie;

4°. aan den gepensioneerden militairen intendant der 1ste klasse, *J. van Oosterhoudt* het voortdurend dragen te vergunnen van de uniform van het corps waartoe hij het laatst heeft behoord; en

5°. aan den kapitein *J. H. W. le Clercq*, van den generalen staf, vergunning te verleenen tot het aannemen en dragen van de versierselen van ridder der orde van den Witten Valk, hem door den Groothertog van Saksen-Weimar-Eisenach geschonken.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

Bij het Departement van Finantien is ontvangen en wordt ten behoeve van 's Rijks schatkist verantwoord een bankbiljet van f 25, aan dat Departement onder het postmerk *Amsterdam* van 26 dezer ingezonden.

's Gravenhage, den 27sten April 1853.

De Minister van Finantien,
VAN DOORN.

De Minister van Finantien, gelezen hebbende eene missive van een der heeren arrondissements-directeurs der directe belastingen, enz. dienende van berigt, consideratien en advijs op het request van N. N., landbouwer te *B.*, in *Hannover*, als *huurder* van eene boerderij hier te lande, alwaar hij zich met primo Mei aanstaande met der woon wil vestigen, *vrijdom* van inkomende regten voor zijne te dier gelegenheid in te voeren *paarden* verzoekende;

Gelet op art. 3 van het Koninklijk besluit van den 14den Julij 1845 (*Staatsblad* n°. 47),

Heeft, bij resolutie van 13 April jl., n°. 35, goedgevonden, den heer arrondissements-directeur te kennen te geven, dat onder de omschrijving van verhuisboedels van zich hier te lande vestigende landbouwers, bedoeld bij art. 3, § *a* van voormeld Koninklijk besluit, ook kunnen worden begrepen de *paarden*, *varkens*, *ezels*, alsmede het *pluimgedierte*, welke geacht kunnen worden tot de uitoefening van het landbouwersbedrijf benoodigd te zijn en te behooren; wordende hij mitsdien gemagtigd, dienovereenkomstig op het voorschreven request gunstig te beschikken.

De Minister van Finantien,

Gelezen hebbende eene missive van een der heeren arrondissements-directeurs der directe belastingen enz., daarbij, onder kennisgeving, dat eigenaren van vaartuigen, die hunne schepen aan anderen verhuren, zich nu en dan bij het gemeentebestuur van *H.* aanmelden, met het verzoek, om op den meetbrief en het patent melding te maken, dat die vaartuigen aan anderen in gebruik zijn afgestaan, de vraag voorstellende of het noodig is, dat, indien een ander dan hij, die als zoodanig in den meetbrief genoemd of gepatenteerd is, schipper van een vaartuig wordt, daarvan op den meetbrief en het patent melding worde gemaakt, en, zoo ja, door wien daarvan op die stukken aanteekening behoort te geschieden?

Heeft bij resolutie van den 2den Maart 1853, n°. 54, den heer arrondissements-directeur te kennen gegeven, dat zoodanige overschrijving, gelijk zij in de wet onbekend is, ook voor onnoodig moet worden gehouden, omdat, voor zooverre de bedoelde eigenaren hunne vaartuigen niet in vaste huur of vast gebruik geven, zij zelven de belasting verschuldigd zijn, en in het omgekeerde geval de vaste huurders of vaste gebruikers aangifte behooren te doen; terwijl in allen gevalle, volgens § 26 van tabel XVI, gevoegd bij de wet van den 22sten April 1852 (*Staatsblad* n°. 61), op ieder, die van het vaartuig tijdelijk gebruik maakt, de verpligting rust, aan de bevoegde ambtenaren het patent, en in het bij de 2de zinsnede bedoelde geval, ook den meetbrief te vertoonen, en, bij nalatigheid, de patentpligtige boetschuldig is.

ALGEMEENE REKENKAMER.

Ter voldoening aan de bepalingen, vervat in de wet van den 17den September 1849 (*Staatsblad* n°. 46), is weder ter Algemeene Rekenkamer overgebragt voor eene som van *veertig duizend vijf honderd gulden* aan ingetrokken muntbiljetten van f 1000 en f 500, zoodat thans, met inbegrip der bij vorige aankondiging vermelde som van f 19,679,500, voor een bedrag van *negentien millioen zeven honderd twintig duizend gulden* aan muntbiljetten, krachtens deze wet uitgegeven, is ingetrokken.

Al deze muntbiljetten zijn bij de Algemeene Rekenkamer volkomen onbruikbaar gemaakt en zullen aldaar blijven berusten tot dat derzelver geheele vernietiging, overeenkomstig den inhoud van art. 5 der bovengemelde wet, zal kunnen plaats hebben, als wanneer van die vernietiging op nieuw zal worden kennis gegeven.

's Gravenhage, den 28sten April 1853.

De Algemeene Rekenkamer,
GEVERS.
Ter ordonnantie van dezelve,
DE VISCH ELJBERGEN.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Bij het Wetgevend Ligchaam is den 25sten dezer door den graaf de Montalembert, den beroemden Katholieken redenaar, een amendement op het budget ingediend, strekkende om de goedkeuring der vertegenwoordiging te onthouden aan het bekende decreet tot toeëigening aan den Staat van een gedeelte der bezittingen van het Huis van Orleans. Op de begrooting der middelen is een post van fr. 1,800,000 gebragt wegens inkomsten uit die bezittingen voortvloeijende. De heer de Montalembert stelt voor dien post te schrappen; en wanneer zijn amendement verworpen wordt, waaraan niet te twijfelen valt, wil hij, naar men verzekert, zijn ontslag nemen als lid van het Wetgevend Ligchaam.

— Het *Journal des Débats* deelt twee dezer dagen door Fransche bisschoppen uitgevaardigde stukken mede » als merkwaardige blijken » van den geest van overdrijving die zich meer en meer bij eenige leden » der hooge geestelijkheid schijnt voor te doen."

Het eene is eene uitbundige lofspraak op de pauselijke onfeilbaarheid, naar aanleiding van den brief dien de Paus dezer dagen betreffende geschilpunten tusschen gallikanen en ultramontanen aan de bisschoppen van Frankrijk geschreven heeft.

Het andere is eene openbare veroordeeling van een door eenen hoofdambtenaar van het Fransche ministerie van eeredienst geschreven hand-

boek van kerkregt, waarin de bisschop in geldelijke belangen der kerk, zoo als het aannemen van schenkingen en legaten, het uitreiken van aalmoezen, aan het oordeel van leeken en van burgerlijke overheden onderworpen wordt.

DUITSCHLAND.

Onlangs heeft het Pruissische ministerie van de Tweede Kamer magtiging gevraagd tot geregtelijke vervolging van haar medelid Aldenhoven. Deze afgevaardigde had namelijk, bij de discussien over de afschaffing der gemeentewet van 1850 in de Rhijnprovincie, te kennen gegeven dat in zeker door den minister van binnenlandsche zaken ingediend rapport de staat van zaken anders was voorgesteld, dan die in waarheid was; er bijvoegende, dat dit eene handelwijze was, waarvoor hij geen parlementaire uitdrukking wist te vinden, vermits er hem geene bekend was voor opzettelijke verdraaijing der waarheid. Te dezer zake wilde het ministerie den heer Aldenhoven wegens laster vervolgen. De vaste commissie voor constitutionele quaestien, in wier handen de aanvrage van het ministerie gesteld was, heeft met 13 tegen 5 stemmen bevestigend geantwoord op de vraag of het met de grondwet overeen te brengen was, dat een afgevaardigde geregtelijk vervolgd wierd wegens uitdrukkingen, door hem op het openbaar spreekgestoelte der kamer gebezigd; terwijl zij met gelijke meerderheid der kamer heeft voorgesteld de gevraagde magtiging aan het ministerie te verleenen.

— De beide kamers der Hannoversche Stendenvergadering zijn den 25sten dezer weder bijeengekomen.

TURKIJE.

Van de zijde der Fransche regering wordt medegedeeld, dat te Brussa volgens de laatste berigten rust heerschte en dat de aldaar voorgevallen rustverstoringen, waarvan in andere berigten gewaagd is, van weinig belang en niet van politieken aard waren.

— Het dagblad van Triëst deelt berigten uit Jerusalem van den 27sten Maart jl. mede, volgens welke de godsdienstige feestdagen aldaar weder zeer onstichtelijk schijnen gevierd te zijn, met twisten tusschen de Grieken en de Armeniers in de kerk van het Heilige Graf en met feitelijkheden tusschen Israëlieten en eenige tot derzelver bekeering uit Engeland gezonden Anglikaansche predikers.

— Een der dagbladen van Marseille berigt dat de suikerteelt in Egypte zich aanmerkelijk uitbreidt en dat de opbrengst van den laatsten oogst op tien millioen kilogrammen geschat wordt.

ITALIE.

De Sardinische regering heeft dezer dagen onderscheiden te Genua uitkomende dagbladen van reactionaire en van demokratische strekking doen in beslag nemen. In de zitting der Kamer van Afgevaardigden van den 25sten dezer is het ministerie deswege door een lid van de uiterste linkerzijde aangevallen; de meerderheid heeft het echter niet afgekeurd dat de regering orde en wet ook tegen de drukpers handhaaft, en de Kamer is tot de orde van den dag overgegaan. Het wetsontwerp, waarbij de regering gelden vraagt tot ondersteuning der in Piemont genaturaliseerde Lombardiers, is bij het onderzoek in de afdeelingen algemeen goedgekeurd.

Aan de *Times* wordt uit Rome onder dagteekening van den 14den dezer geschreven, dat de Graaf van Chambord aan den Paus een krachtig protest gerigt heeft tegen de wijding van een uit revolutie voortgekomen gezag, welke in eene pauselijke krooning van het tegenwoordige Fransche staatshoofd zou gelegen zijn.

ENGELAND.

In de zitting van het Lagerhuis van den 26sten deed een der leden een voorstel betreffende het gemengde volkschoolwezen in Ierland; hij vermeldde verscheiden gemoedelijke bedenkingen die bij vele Protestantsche geestelijken tegen hetzelve bestonden en stelde voor, door eene parlementaire commissie te doen onderzoeken, of niet aan die bedenkingen, inzonderheid door het gebruik van den bijbel op die scholen uit te breiden, zou kunnen worden te gemoet gekomen. Van de zijde der regering werd het voorstel nadrukkelijk bestreden als eigenlijk gerigt zijnde tegen het beginsel zelf van het gemengde volksschoolwezen, hetwelk voor Ierland reeds zoo heilzaam werkte en nog betere vruchten zou voortbrengen, wanneer het aan alle zijden behoorlijk en pligtmatig ondersteund wierd. Ten slotte is het voorstel met 179 tegen 109 stemmen verworpen.

De eigenlijke strijd over het budget zal, naar men verwacht, in de zitting van den 28sten dezer aanvangen. In die van den 25sten is wel, naar aanleiding der bepaling tot verlenging der income-tax, over het geheele financiële plan der regering gesproken; maar noch de ministers noch de leiders der oppositie hebben het woord gevoerd.

Lord John Russell heeft in de zitting van den 26sten medegedeeld dat het gouvernement hoopte dat in eene maand tijds de beraadslaging over het budget in al zijne wezenlijke deelen zou kunnen worden ten einde gebragt, en dat het, ten einde den afloop derzelve niet te vertragen, eerst tusschen den 20sten en 30sten Mei aanstaande een wetsvoorstel tot regeling van het bestuur over Indie zou indienen.

— De Britsche regering heeft eene commissie benoemd om de aanstaande tentoonstelling te New-York te gaan opnemen en daarvan verslag aan het gouvernement te doen. Twee rijks-vaartuigen zullen de leden der commissie derwaarts overbrengen.

— In de *Times* leest men dat men den 25sten dezer begonnen is den telegraaphdraad van Ipswich naar Orfordness te leggen in verband met de van daar onder zee naar Nederland te leiden telegraaphlinie.

CHINA.

De meening dergenen die aan den voor eenige jaren in China uitgebroken opstand uit het oogpunt der politiek en des handels weinig of geen gewigt hechten, wordt, naar het oordeel van de Londensche *Times*, door de jongste berigten niet bevestigd, hoewel de ware toedragt der zaak daaruit nog niet is op te maken. » De opstand begon — zegt het genoemde blad — in de zuidelijke provincien Quang-See en Quantong of Canton; welke omstandigheden en bedoelingen er aanleiding toe gaven, is onzeker; maar het schijnt dat ingezetenen van die gewesten de eerste opstandelingen geweest zijn en vervolgens steeds de kern van het oproer uitgemaakt hebben. De inwoners der beide genoemde provincien hebben zich altijd door dapperheid, woestheid en weêrspannigheid gekenmerkt. De gewapende magt der opstandelingen schijnt in de omstreek der stad Canton nog den meesten tegenstand ontmoet doch allengs de bovenhand over de troepen der regering gekregen te hebben, en toen noordoostwaarts in de rigting van Nanking verder getrokken te zijn.

» De afstammelingen der Tartaren die in het jaar 1644 China veroverden en een hunner hoofden, den stichter der sedert geregeerd hebbende dynastie, op den troon plaatsten, maken nog daar te lande eene geringe minderheid uit; hun aantal is in verhouding tot de inlanders, nog kleiner dan dat van de Engelschen in Indie. De beste geregelde troepen en eenige van de hoofd-officieren zijn Tartaren; maar de groote meerderheid der mandarijnen bestaat uit Chinezen, en het bestuur in de provincien is meestal aan Chinezen toevertrouwd. Of de opstand ontstaan is uit een bepaald plan om de Tartaarsche dynastie van den troon te stooten, weten wij niet; wij zouden eerder gelooven dat hij eerst gaandeweg eene bepaalde politieke strekking verkreeg die hij aanvankelijk niet had; maar later was het blijkbaar de bedoeling der opstandelingen den regerenden Keizer te onttroonen en eenen vorst van hunne keuze in zijne plaats te stellen. Weldra zag men in hunne legerplaats eenen Koning, en werd verkondigd dat het keizerschap door het koninklijk gezag zou vervangen worden, zoodra de hoofdstad des rijks zou vermeesterd zijn. Voor zoover wij weten, is de pretendent geen vertegenwoordiger van eene dynastie of van op erfregt gebouwde aanspraken. Hij heet *Tienteh*; doch welligt zijn met dezen naam reeds twee of drie onderscheiden personen door de opstandelingen achtereenvolgens begroet.

» Het leger der opstandelingen vorderde langzaam en onder aanhoudelijk strijden, steeds veld winnende en zich versterkende door het opnemen van vrijwilligers niet alleen, maar ook door gedwongen ligtingen van manschappen in de landstreken die het doortrok. In de maand November ll. bereikte het Woo-chang, de hoofdstad eener gewigtige provincie, gelegen aan de rivier Yangtsee; uit deze stelling kon het afzakken naar Nanking, eenen afstand langs de rivier van omstreeks 500 Engelsche mijlen. Deszelfs sterkte werd toen berekend op meer dan vijftig duizend man, en tegen deze betrekkelijk niet groote magt kon de Keizer, naar men meende, geen leger van gelijke sterkte overstellen; zoodat dan ook, volgens de berigten van dien tijd, groote verslagenheid heerschte in al de steden tusschen Woo-chang en de hoofdstad. Er is dus in het nu ontvangen berigt dat Nanking den 19den Februarij jl. in de magt der opstandelingen gevallen is, niets onverklaarbaars of ongeloofelijks.

» Bij dat berigt werd de opmerking gevoegd dat de Keizer van China alleen door Europesche tusschenkomst op den troon zou kunnen blijven; doch voor zoodanige tusschenkomst zou geen reden noch zelfs een voorwendsel te vinden zijn. Eene eenvoudige verwisseling van dynastie te Peking is voor de Europesche aangelegenheden onverschillig. De opstandelingen klaagden dat het land slecht geregeerd, te zwaar belast en in het algemeen onderdrukt wierd. In de openlijke verklaringen van Tien-teh en zijne medestanders werd een beter belastingstelsel en eene betere regtsbedeeling als gevolg van hunne overwinning beloofd; en het schijnt dat er in het algemeen groote misnoegdheid over den bestaanden staat van zaken heerschte. Het geldt hier derhalve louter binnenlandsche aangelegenheden, en het zou voor de Europesche belangen eer wenschelijk zijn dat eene revolutie van zoodanige strekking tot stand kwam dan dat zij wierd gefnuikt. Het is voor ons van weinig belang wie in China Keizer is, maar van veel gewigt dat er een geregeld bestuur gevoerd en orde gehouden worde; en het zou kunnen gebeuren dat het land thans in eenen staat van verwarring en slepende revolutie verviel: immers in China is zelden eene nieuwe orde van zaken in eenige jaren tijds tot stand gekomen, en het is waarschijnlijk dat de provincien, die het leger der opstandelingen doorgetrokken is, niet dadelijk in hunne magt geraakt zijn. Buitendien zijn de Tartaren dapper van aard en gewoon aan het krijgsmansleven; en de noordoostelijke provincien des Rijks zullen welligt uit ijverzucht jegens de zuidelijke, waaruit de revolutie voortkwam, de zijde van den Keizer kiezen. Kortom, wij duchten eenen staat van slepende revolutie, welke bepaaldelijk eenige reeds door het oproer in verwarring en kwijning gebragte gewesten, die ons vooral van thee voorzien, zwaar zou kunnen teisteren."

BEURS-BERIGTEN. (*Naar officiele opgaven.*)

Parijs 26 April: Fransche 3 pcts. rente fr. 80.30; — idem 4½ pcts. fr. 103.50.

Londen 26 April: Engelsche 3 pcts. gecons. 100⅞ pct. — Nederl. 2½ pcts. schuld — pct.; — idem 4 pcts. 96½ pct.

Rhijnhoogte te Keulen: den 26sten April des morgens 8 ure 17 voet 3 duim (16 voet 4 duim Rhijnl.). Des avonds 6 ure 18 voet 1 duim (17 voet 1½ duim Rhijnl.).

Met dit nommer der *Staats-courant* wordt verzonden vel 33* van het Bijblad I, stukken behelzende ingekomen in de zitting der Eerste Kamer van den 20sten April jl.

Den 27sten en 28sten April is verzonden n°. 22 van het Staatsblad.

PROGRAMMA *van het Achtste Landhuishoudkundig Congres, te Alkmaar*, 1853.

(Vervolg; zie ons nommer 92.)

12. Met welke niet kostbare stoffen kan de stalmest worden vermengd, ter bekoming van een voordeeliger beschot? Worden in Noordholland de meststoffen wel alle zoo benut, als voor een verbeterde voortbrenging dienstig is?

13. Is het verlies in den bodem van anorganische stoffen van zoodanige beteekenis, dat het eenige zorg moet verwekken en men derhalve naar middelen dient om te zien, om dat verlies te vergoeden? (Verslag VIde congres, blz. 196 en 197, VIIde, 149—156, 159.) Zoo ja, op welke wijze en door welke middelen geschiedt dit het best en het voordeeligste?

14. Wat leerde de ondervinding bij het in cultuur brengen der talrijke drooggemalen waterplassen in Holland, nopens de meest daarvoor passende gewassen, en welke voorzorgen nam men daarbij in acht? Hoedanig was de gesteldheid van den grond der uitgemalen meren en plassen, zoowel aan de oppervlakte als dieper, — en is uit de ondervinding ook voordeel te putten bij het in cultuur brengen van de Haarlemmer-meer?

15. In welk opzigt verdient het spitten de voorkeur boven het ploegen?

16. Men beweert, dat de aardappel-ziekte is toe te schrijven aan eene bij het verbouwen verkeerde behandeling der vrucht, en dat het

middel, om de plant te genezen, wordt gevonden in het poten der aardappelen in de maanden October en November. Eene zesjarige ondervinding zou in Frankrijk, als voordeelen aan de najaarspoting en eene verdere goede behandeling verbonden, hebben doen kennen: 1°. het verminderen en binnen kort verdrijven der ziekte; 2°. eene aanmerkelijk grootere opbrengst; 3°. het vervroegen van den aardappelenoogst, waardoor, bij gunstige omstandigheden, een tweede of tusschenbouw mogelijk wordt; 4°. het verkrijgen van gave en beter smakende aardappelen.

Is de najaarspoting ook hier te lande toe te passen, — zijn er proeven mede genomen en uitkomsten van bekend?

17. Is het, bij de aanhoudende en hier en daar toenemende ziekte van het aardappelengewas, mogelijk, door combinatie van verschillende gewassen, in den vorm van meer voedzame, zoo als graauwe erwten, boonen en dopvruchten, en minder voedzame, zoo als wortelen en Zweedsche knollen, van eene bepaalde uitgestrektheid gronds, evenveel voedzame deelen te erlangen, als door het aardappelengewas?

Bij de beantwoording dezer vraag zij men indachtig dat wortelgewassen, na geraspt te zijn, gemakkelijk van het overtollige water kunnen worden bevrijd en dan een compacte voedingsstof opleveren.

18. Wordt de rijenteelt hier te lande meer en meer toegepast? Men zie tot aanprijzing der voordeelen en wijze van deze teelt, Verslag IIIde congres, blz. 155. v., IVde, blz. 256 v., Vde, blz. 126 v. en Tijds. ter bevordering van Nijverheid, XIIde deel, blz. 60, 81.

19. Levert het stelsel van cultuur, om door rijenteelt, stalvoedering enz., zonder braken of zomerveren, kleilanden te hetelen, meer voordeel dan, en derhalve aanprijzing boven de gewone wijze van behouwen? — Men wenscht eene opgave van de vermoedelijk zuivere opbrengst van eene zekere hoeveelheid bouw- en weiland, volgens het bedoeld stelsel, vergeleken met die door de gewone wijze van behandeling verkregen, en daarbij nauwkeurig te zien vermeld de onkosten van werkloonen en dergelijke, de inkomsten zoo van bouw- als weilanden, en de voor- of nadeelen der stalvoedering op de veefokkerij.

20. Welke gewassen moet men verbouwen ten einde ten allen tijde genoegzame stalvoedering te hebben op eenen zandgrond, ongeschikt tot klaverbouw of kunstweide?

21. Daar men bij den akkerbouw in de afwisseling der gewassen wel eenige regelen volgt, maar hierbij toch op verschillende wijze te werk gaat, wenscht men op wetenschappelijke gronden, door de ondervinding gestaafd, aangewezen te zien, naar welken regel men de afwisseling en opvolging der gewassen, met betrekking tot onderscheiden gronden, moet inrigten, ten einde zich den rijksten oogst te verschaffen?

22. Bestaat de mogelijkheid, hooge heidegronden, door groene bemesting, in een of twee jaar tot zoodanigen staat van vruchtbaarheid te brengen, dat er een redelijk gewas van rogge of aardappelen op zou kunnen worden verbouwd? En welke gewassen zijn daartoe het best dienstbaar?

23. Is de tabak- en meekrapteelt winstgevender voor den producent en tevens meer bevorderlijk om handenarbeid te verschaffen, dan de teelt van andere gewassen? Verdient eene uitbreiding van die teelt aanbeveling, en zoo ja, welke gronden zijn, behalve de tegenwoordig daarvoor reeds geëigende, voor deze teelt hier te lande geschikt?

24. Welke is de doelmatigste wijze van behandeling om gewoon bouwland voor de tabaksteelt te bereiden?

Geven de ontdekkingen in de scheikunde het middel aan de hand, om hoeveelheid en hoedanigheid van den tabak te vermeerderen en te verbeteren?

Is het droogen der tabaksbladen voor verbetering vatbaar, inzonderheid uit het oogpunt van besparing der thans daartoe vereischt wordende gebouwen?

25. Daar eene menigte in het wild groeijende planten en kruiden voor geneeskundig en ander gebruik dienen, vraagt men, of niet sommige daarvan met voordeel kunstmatig zouden kunnen worden aangekweekt?

26. Wat leert de ondervinding hier te lande omtrent de cultuur van de maïs, zoo in opbrengst van graan als voor groenvoeder bij stalvoedering? Welke soorten of verscheidenheden zijn voor het eene, en welke voor het andere aan te bevelen?

27. Welke soort van ploeg is, lettende op de bruikbaarheid naar mate der verschillende grondsoorten, het meest aan te bevelen?

28. Daar door het ongedierte, vooral met het oog op schadelijke insecten, nu en dan meer nadeel aan den akker wordt toegebragt dan door verschillende onkruidgewassen, vraagt men, welke middelen aanbeveling verdienen om het ontstaan dier insecten voor te komen, of waar zij reeds zijn, ze gemakkelijk en op de minst kostbare wijze uit te roeijen? Welke middelen zijn dienstig, om voor goed den voor gezolderde granen zoo nadeeligen kalander of korenworm te verdrijven?

29. Slechts bij kleine hoeveelheden wordt de hennepplant in de noordelijk gelegen provincien aangebouwd; waarom geschiedt dit aldaar niet in het groot?

30. Zou het braken en toemaken in droogmakerijen van $^1/_{16}$ gedeelte van het teelland, door beteren regel zijn te vervangen, om het land van onkruid zuiver en voortdurend in eenen vruchtbaren staat te houden?

31. Heeft de wassende of afnemende maan invloed op den groei en de voortbrenging der gewassen? Heeft zij dit op den brand in de granen? Oefent de stand der maan invloed uit op de bouwing van gewassen, naar gelang die *in* of *boven* den grond voortbrengen?

32. Kan men van het verkolen van den turf en het bereiden van parafine en andere bestanddeelen uit het veen, gunstige uitkomsten verwachten, zoowel ten opzigte van de lage als van de hooge veeningen?

33. Welke is de beste wijze van het doorboren der oerbanken of leemlagen, om het overtollig regenwater te lozen?

34. Zijn er afdoende middelen bekend tot wering van het zwart of den brand in de tarwe?

2. VEETEELT, DIERKUNDE EN ZUIVELBEREIDING.

1. Wat leert ons de ondervinding nopens den invloed van grond, klimaat, voedsel en opvoeding op den ligchaamsbouw en de hoedanigheid onzer paarden, runderen, schapen en verdere huisdieren, en welke lessen en leeringen kunnen daaruit voor den landbouwer, vooral bij de veredeling door kruising met vreemde rassen, worden verkregen?

2. Aan de verbetering onzer diersoorten staat, zoo als op het VIIde congres, zie verslag, blz. 96, 180 en 181, werd beweerd, voornamelijk in den weg de onbekendheid met verbeterde rassen in andere landen, en de moeijelijkheid voor den veehouder — buitendien met de prijzen onbekend — om die uit het buitenland te ontbieden. Men vraagt daarom, welke de middelen behoorden te zijn, om in het midden van ons land eene landhuishoudkundige diergaarde op te rigten, waar men de verbeterde rassen van runderen, schapen, varkens, geiten, hoenders enz. uit aanschouwelijk kan leeren kennen, en den landbouwenden stand de gelegenheid tot aankoop daarvan zou kunnen worden aangeboden? Zou tot de oprigting van dergelijke diergaarde de directie van den zoölogischen tuin, te Amsterdam, voegelijk bevorderlijk kunnen zijn?

3. Is het op vaste gronden aan te toonen, dat de onderscheiden soorten van runderen in ons Vaderland, zoo als Groninger, Friesche, Overijsselsche, Noordhollandsche en Zuidhollandsche, elk op hare eigene plaats verbeterd en veredeld moeten worden, zonder vermenging van den een met den ander, zoodat de paring alleen zou mogen geschieden, bijv. van de Zuidhollandsche koe met den Zuidhollandschen stier, en zoo ieder in de streek, waar zij zijn gekweekt en opgevoed?

4. Welke Engelsche rund-veerassen, behalve het kort gehorende, zijn voor de kruising met- en daardoor tot veredeling en bevordering van meer melkrijkheid van het inlandsch veeras, aan te bevelen, en welke regelen dienen daarbij, met het oog op de verschillende rassen en behoeften, hier te lande, te worden in acht genomen?

5. Verdient de anatto (het kaaskleursel) als middel om de kaas beter hare vetachtigheid te doen behouden, en daardoor tegen kruimeligheid meer te behoeden, — of alleen ter wille van den handel, bij doelmatige aanwending, aanbeveling, — of dient de vermenging van het zuivel met deze verwstof, uit een sanitair oogpunt, of om eenige andere reden te worden afgekeurd?

6. Zou de kaas meer voordeel voor Nederland kunnen afwerpen dan in het algemeen bij het tegenwoordig gemaakt? Zoo ja, welke soorten, waar, waarom en op welke wijze?

7. Wat is het beste middel ter voorkoming of verdelging der insecten, waardoor de kaasmaden ontstaan?

8. In drooge en heete zomers wordt geklaagd, dat bij het karnen, de boter niet wil afscheiden, waardoor alsdan weinig en slechte boter wordt verkregen. — Waaraan is dit toe te schrijven en zijn hiertegen doelmatige middelen aan de hand te geven?

9. Heeft de ervaring geleerd, dat de kweekelingen van den Durhamschen stier niet gehard zouden zijn tegen de afwisselde weêrsgesteldheid, aan ons land zoo eigen?

10. Is het tot aankweeking van goed sterk vee wel dienstig, de stieren reeds zeer jong, het jonge vee te laten rijden? (Men vergelijke de 2de vraag der 3de afdeeling.)

11. Welke zijn de middelen tegen het ontijdig afwerpen der kalveren?

12. Wat is de reden, dat de drop (qualster) ook wordt opgemerkt bij vet vee, dat nimmer dragtig was?

13. Wordt men beter met den aard der longziekte bekend? Is de ongesteldheid in het bloed der runderen aanwezig, voordat zich de uiterlijke ziekteverschijnselen vertoonen? Is de verlevering van het bloed een gevolg van de verlevering der longen, of omgekeerd? In het eerste geval, wat is het beste middel, om het bloed in den gezonden staat een goed gehalte te doen behouden, en zou die gezonde toestand des bloeds voldoende zijn, ter voorkoming van de longziekte? Welke zijn de nader bekende uitkomsten der inenting als voorbehoedmiddel tot wering der ziekte?

14. Welke zijn de verkregen uitkomsten van den invoer van Engelsche schapenrassen hier te lande, zoowel wat betreft de productie van wol en zuivel, als wat aangaat de vetweiderij? Wat is, met het oog hierop, het beste, òf de Engelsche rassen zuiver te houden, òf onze rassen daarmede te kruisen? Welk Engelsch ras is het meest aan te bevelen, hetzij om alhier zuiver te worden gehouden, of daarmede onze inlandsche rassen te kruisen, en welke onzer rassen zijn daarvoor het geschiktst?

15. In hoever zou men het beginsel der stalvoedering kunnen toepassen op het schaapvee, zoodanig namelijk, dat men het schaap het geheele jaar door, bij betrekkelijk groote kudden, hield op eene zekere beperkte en goed omheinde uitgestrektheid weiland, en aldaar zomer en winter, met gemaaide klaver of hooi geregeld voederde, en zulks met het tweeledig oogmerk, eensdeels, om daardoor in betrekkelijk korten tijd zoodanige uitgestrektheid gronds, welke men onderstelt tot de min krachtige of vruchtbare te behooren, door eene rijkelijke bemesting belangrijk te verbeteren; anderdeels om, door dergelijke beperking van het schaap, alle zoodanige gronden, als waarop het schaap gevaar loopt *engans* te worden, te kunnen vermijden, en daardoor zich tegen belangrijke verliezen te verzekeren?

16. Is de *blindheid* van schapen, in 1852 in Noordholland waargenomen, aan de overmatige hitte, — of aan welke andere oorzaak is zij toe te schrijven? Welke middelen zijn daartegen, — welke zijn er tegen de wervel bij het schaapvee, met vrucht aan te wenden?

17. Welk is het doelmatigste en goedkoopste voedsel, en hoe moet hetzelve worden aangewend tot opvoeding van jonge varkens?

18. Is het voordeelig, het rundvee des winters, in plaats van lijnof raapkoeken, lijnzaad te geven, en welke hoeveelheid zou voldoende zijn? (Men zie verslag VIIde congres, bladz. 165, 166.)

19. Is de in Noordholland steeds heerschende varkenziekte toe te schrijven aan verkeerde voeding, — en zoo ja, door welke betere zou zij moeten worden vervangen? Zoo neen, aan welke andere oorzaak?

20. Is de daarstelling van wildbanen, zoowel van herten, reeën, als van hazen, als winstopleverende aan te bevelen?

(*Het vervolg hierna.*)

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

⁂ De Minister van Marine, voornemens zijnde op den *8den Mei aanstaande*, onder deszelfs nadere goedkeuring, te doen Aanbesteden, de Levering van:

250	Mud	Gort;
9000	Kan	Jenever;
3500	»	idem;
1000	Pond	Stolksche Kaas;
6750	»	Edammer Kaas;
11000	»	Hollandsche Grasboter;
250	Mud	Groene Erwten;
125	»	Graauwe Erwten;
1500	Pond	Koffij;
2200	»	Suiker en
5000	»	Witte Zeep,

Brengt ter kennis van de Belanghebbenden, dat de Levering van den Jenever op onderscheiden voet, zal geschieden zoo als in de Bestekken

wordt aangewezen; dat de Biljetten van Inschrijving *vóór of uiterlijk op den 3den Mei aanstaande*, des *voormiddags vóór 12 ure*, *vrachtvrij* aan het Departement van Marine te *'s Gravenhage* zullen behooren te zijn bezorgd en moeten bevatten de prijzen in schrijfletters, waarvoor de Gegadigden genegen zijn voornoemde Leveringen, op de bij de Bestekken van Aanbesteding omschreven voorwaarden, per 100 kannen, per 100 ponden, of per mud aan te nemen;

dat daarbij tevens zullen worden opgeven de namen en voornamen, alsmede de woonplaatsen van de Inschrijvers en hunne Borgen;

dat de voorzegde Biljetten op gezegeld papier zullen moeten zijn geschreven, geene bijconditien bevatten, noch daarop doorhalingen of schriftdelging gedaan;

dat diegenen welke niet dienovereenkomstig bevonden worden, niet ter mededinging toegelaten, maar ter zijde zullen gelegd worden; voorts dat de Bestekken, op welke de voormelde Aanbesteding zal plaats hebben, van heden af aan, dagelijks, Zondagen uitgezonderd, van tien ure des morgens tot twee ure des namiddags voor de Gegadigden zullen ter lezing liggen: ter Secretarie van het Departement van Marine te *'s Gravenhage*, aan de Buréaux van de Directien der Marine te *Amsterdam* en te *Vlissingen*, alsmede ter Griffien van de heeren Commissarissen des Konings in de provincien *Gelderland* en *Noordbrabant*; en dat de Monsters overeenkomstig welke de Gort, de Erwten, de Koffij en Suiker moeten geleverd worden, ter bezigtiging zullen liggen aan het Departement van Marine te *'s Gravenhage* en bij de Directie der Marine te *Amsterdam*.

Het Monster Zeep zal alleen aan het Magazijn van Levensmiddelen voor de Marine te *Amsterdam* ter bezigtiging voorhanden zijn.

Aan het Magazijn van Levensmiddelen aldaar zal mede kunnen bezigtigd worden het Vaatwerk, waarin de Levensmiddelen moeten op geleverd worden, voor zoover van dat Vaatwerk Modellen bestaan.

's Gravenhage, den 18den April 1853.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

*** De Minister van Marine brengt ter kennis van Belanghebbenden, dat op *Woensdag den 11den Mei aanstaande*, aan het Locaal van het Departement van Marine te *'s Gravenhage*, onder nadere goedkeuring, bij Inschrijving zal worden Aanbesteed de Levering van de benoodigde Patentolie, ten behoeve der onderscheidene Kust- en Binnenverlichtingen des Rijks, en wel in twee partijen, als:

a. voor de navolgende verlichtingen in de provincien *Friesland*, *Noordholland*, *Overijssel* en *Gelderland*; namelijk:

op Schiermonnikoog;
te Harlingen;
te Stavoren;
op Terschelling;
op Vlieland;
te Kijkduin;
te Egmond aan Zee;
op Wieringen;
aan de Ven;
op Urk;
op Marken;
aan den hoek van het IJ;
te Westzaan;
op Schokland;
te Harderwijk;

b. in de provincien *Zuidholland* en *Zeeland*:

te Scheveningen;
te Oostvoorne;
te Goedereede { op den Toren, op de Steenen Baak;
te Hellevoetsluis;
te Ooltgensplaat;
te Strijensas;
aan het einde van de Dordsche Kil;
op Schouwen { Kapitale Kustlicht, Geleiwerken voor het Brouwershavensche Zeegat;
aan het Zijpe;
te Stavenisse;
aan den Val (bij Zierikzee);
te West-Kapelle;
te Borsselen;
te Terneuzen;
te Bath;
te Gorishoek;
aan het Goessche Sas en
te Wulpenburg.

De Voorwaarden waarop deze Levering zal worden Aanbesteed, liggen dagelijks (Zon- en Feestdagen uitgezonderd), van des morgens 10 tot des namiddags 3 ure, ter lezing aan het Departement van Marine te *'s Gravenhage*, alsmede bij de Directien der Marine te *Amsterdam*, *Willemsoord*, *Hellevoetsluis* en *Vlissingen*; zullende zoowel bij het bovengenoemd Departement als bij voorschreven Directien, een Monster waarnaar de Levering geschieden moet, te bezigtigen zijn.

De Inschrijvings-biljetten zullen, op gezegeld papier en behoorlijk verzegeld, *vóór of uiterlijk op den 11den Mei aanstaande*, des *middags vóór twaalf ure*, *vrachtvrij* moeten worden bezorgd aan het Departement van Marine te *'s Gravenhage*, en eene naauwkeurige opgaaf moeten bevatten der prijzen, *voluit geschreven*, waarvoor de Gegadigden de Levering van elk der vorengenoemde partijen willen Aannemen, namelijk en bepaaldelijk ter plaatse alwaar de Patentolie vereischt wordt.

In de Inschrijvings-biljetten moeten niet alleen de namen der Inschrijvers, maar ook die der Borgen en hunne woonplaatsen vermeld worden.

De Inschrijvings-biljetten welke niet op zegel zijn, zullen niet in aanmerking komen.

's Gravenhage, den 23sten April 1853.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Vierde* trekking der *Eerste* Klasse van de 220ste *Staats-Loterij*, op Donderdag den 28sten April 1853, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

No. 15019 een prijs van 1000 gulden.

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. FRIESWIJK.

OPENBARE HERBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te *Naarden* zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Herbesteden:

Het Éénjarig Onderhoud van 's Rijks Militaire Gebouwen, Metsel- en Timmerwerken, en van de Fortificatie-Aardewerken, met het Schoonmaken der Grachten en het Onderhouden der Beplantingen van de Forten Uitermeer, Hinderdam en Nieuwersluis, en van de Redouten op de Kortenhoefsche Zuwe en de Blokhuis, mitsgaders het doen van eenige Beplantingen op de Forten Uitermeer en Hinderdam.

Deze Herbesteding zal geschieden den 2den Mei 1853, des morgens ten 11 ure, in het Logement *het Amsterdamsche Veerhuis*, alwaar van den 28sten April 1853 het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te *Naarden*.

OPENBARE AANBESTEDINGEN.

De Eerstaanwezende Ingenieur te *Brielle* zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

1°. Het éénjarig Onderhoud van 's Rijks Militaire Gebouwen, Metsel- en Timmerwerken te Brielle;
2°. Het éénjarig Onderhoud van de Fortificatie-Aardewerken en Beplantingen te Brielle;
3°. Het doen van Herstellingen aan den Steenen Beer voor Bastion no. 4 te Brielle.

Deze Aanbestedingen zullen geschieden den 11den Mei 1853, des morgens ten 11 ure, in het Logement bij Harttenroth, te Brielle, alwaar van den 3den Mei 1853 de Bestekken zullen liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Brielle.

*** De Militaire Intendant belast met het toezigt over de Garnizoens-Bakkerij te *'s Gravenhage*, brengt bij deze ter kennis van de daarbij belang hebbende, dat door hem, op *Woensdag den vierden Mei* 1853, des middags ten twaalf ure, ten zijnen Burele, Lange Beestenmarkt, wijk V, no. 388, publiek zal worden Aanbesteed, de Leverantie van:

5 Lasten jarige Kubanka-Tarwe;
5 Dito dito Rhijn- of Roode Tarwe;
10 Dito Nieuwe Zeeuwsche Tarwe;
6 Dito jarige Zeeuwsche Rogge.

De te leveren Granen moeten wegen: de Kubanka- 78, de Rhijn- of Roode 77, de Zeeuwsche 73 en de Rogge 72 ponden per mud, zonder den zak.

Zullende de Voorwaarden waarop voorschreven Aanbesteding zal geschieden, van heden tot den dag van Aanbesteding ter lezing liggen op het Bureau van hem Intendant, van des morgens tien tot twaalf ure.

Wijders worden de Gegadigden uitgenoodigd, om zoowel op den omslag waarmede het Inschrijvingsbiljet wordt ingezonden, als op de daarbij behoorende monsters, hetzelfde merk te stellen.

's Gravenhage den 18den April 1853.

De Militaire Intendant,
W. CRAAIJ.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

*** Burgemeester en Wethouders der Gemeente Harlingen roepen bij deze op, Doctoren in de Letteren, welke genegen zijn om te dingen naar de vacante betrekking van Rector der Latijnsche Scholen aldaar, aan welke b[illegible] is verbonden, om zich vóór den 1sten Junij eerstkomende daartoe te adresseren aan het Gemeentebestuur.

De voordeelen aan deze betrekking verbonden, bestaan:

1°. in eene jaarwedde van f 550 uit de Gemeentekas;
2°. in eene toelage van f 300 uit 's Rijks kas;
3°. in eene jaarwedde van f 300 voor de provisionele waarneming van het Conrectoraat;
4°. in de Minervalia van gemiddeld 12 leerlingen, en wel van iederen Leerling in de 1ste en 2de klasse f 3 per quartaal, in de 3de en 4de klasse f 4 per quartaal en in de 5de en 6de klasse f 5 per quartaal.

Harlingen, 19 April 1853.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
P. ADAMA ZIJLSTRA.
De Secretaris,
VAN VELSEN WIERSMA.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

*** De Directie maakt bekend, dat door haar zullen worden geveild:

te Rotterdam, op Donderdag 12 Mei 1853,

20634 Kranjangs en Kans. Java-suiker, liggende te Rotterdam;
33554 „ „ „ „ Amsterdam;
5630 „ „ „ „ Middelburg;

De Notitien met de Veilconditien zullen in tijds worden uitgegeven.

Amsterdam, 11 April 1853.

DE MONCHY, *President.*
DE CLERCQ, *Secretaris.*

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij Acte gepasseerd voor den Notaris Mr. *B. R. Royer*, te Zwolle en getuigen, den 20sten April 1853, is de tusschen de Heeren *Antonie Cierenberg*, Fabrikant, wonende te Zwolle, en *Willem Cierenberg*, Koopman, wonende te Amsterdam, aangegane Vennootschap tot het Fabriceren van Wollen, Saaijetten en Katoenen Goederen onder de Firma van *A. Cierenberg en Zoon*, Ontbonden, en zulks te rekenen van af 1 Januarij 1853.

G E N E R A L
S T E A M - N A V I G A T I O N - C O M P A N Y.
DIENST *tusschen* **ROTTERDAM** *en* **LONDEN.**
DE *M A A L - S T O O M P A K K E T T E N*
vertrekken met **Passagiers en Goederen:**
Zaturdag 30 April 1853, 's morgens ten 7 ure.
Bovendien voor **Vee** en **andere Goederen:**
De *Giraffe*, kapt. GOODBURN; iederen **Vrijdag** of **Zaturdag:**
Bovendien *twee maal* 's weeks eene Stoomboot volkomen ingerigt tot het Laden van Vee en andere Goederen.
De Agenten. W. SMITH en P. A. VAN ES.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.